

İçişleri Bakanı Kalemli'nin Cumhuriyet'e demeci

Tarihi eser kaçakçılığına 7 önlem

- 1 Kaçakçıların yasal boşlukları tıkanacak.**
- 2 Dedektör kullanımı ve satışı yasaklanacak.**
- 3 Müze bekçileri, koruma görevlisi olacak.**
- 4 Kaçırılan eserlerin geri alınması için yoğun çalışma yapılacaktır.**
- 5 Polis teşkilatı, arkeoloji eğitimi görmüş personelle takviye edilecek.**
- 6 Cezalar günün koşullarına göre arttırılacak.**
- 7 İnşaat yapan kuruluşların eski eser konusunda duyarlı olması sağlanacak.**

ÖZGEN ACAR

ANTALYA — Cumhuriyet tarihinde ilk kez eski eserle mücadele konusuna duyarlık göstererek konuyla ilgili 10 kentin valisini bakanlık yetkilileri ile birlikte Antalya'da toplayan İçişleri Bakanı Dr. Mustafa Kalemli, valilerin Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan şikâyetçi olduğunu açıklayarak, "Valilerimiz toplantıda önce Kültür Bakanlığı malına sahip çıkmalıdır, diye konuştular" dedi.

Yedi saat süren ve Bakanlık Müsteşarı Vecdi Gönül, Emniyet

Genel Müdürü Sabahattin Çakmakoglu, Jandarma Genel Komutanlığı yetkilileri ile Çanakkale'den Hatay'a kadar uzanan kıyı şeridindeki valilere ek olarak İstanbul, Ankara ve Adıyaman valileri ile emniyet müdürü, jandarma komutanı ve il kültür müdürlerinin katıldığı toplantı hakkında bilgi vermeden önce Kalemli şunları söyledi:

"Eski eser kaçakçılığı ve korunması ile ilgili yayınların son zamanlarda basında artmış olduğunu vali arkadaşlarımızla birlikte saptadık. Bu arada gazetenizin

adını vermeksizin ben de kendilerine bu konudaki yayınınızın kalitesini ve konunun önemini vurgulayarak soruna dikkatlerini çektim."

Kalemli, sorunun, yani kaçakçılığın "zabıtayı ilgilendiren bir iş, yani İçişleri Bakanlığı'nın bir sorunu gibi görüldüğünü" söyledikten sonra, "Konunun asıl sahibi, gerçekte Kültür ve Turizm Bakanlığı'dır. Valilerimiz konuşmalarında bu olguya dikkati çektiler. Nitekim bir valimiz de, 'Esas Kültür Bakanlığı kendi malına sahip (Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)

Tarihi eser kaçakçılığına

(Baştarafı 1. Sayfada)

çıksın' diye bir eleştiride bulundu. Bu şikâyet doğrudur. Bu konuda valilerimizin ilginç tespitleri vardır" dedi.

İçişleri Bakanı, yüzyıllar boyunca kültür varlıklarımızın kaçırıldığını, son yıllarda bu alandaki gelişmenin "daha çok yükte hafif, pahada ağır kültür varlık ve hazineleri olduğunu" söyledikten sonra, "Bu işin peşini bırakmayacağım" dedi.

Dünyadaki antika kaçakçılığının biçim değiştirerek "artık önemli bir ekonomik yatırım haline dönüştüğüne" dikkati çeken Bakan, eskiden antikanın koleksiyon, hobi, kültür varlığına sahip olma gibi duygulardan kaynaklandığını, oysa şimdi konunun "bir piyasaya dönüştüğünü" belirtti.

"Ülkemizin yüzyıllar boyunca medeniyetler için cazip bir ülke olduğundan çeşitli müsaadeli ya da müsaadesiz kazılara sahne olduğunu" söyleyen Kalemli, bu konuda büyük menfaatlerin döndüğü 10 kent valisinin tecrübelerinden yararlanma yoluna gidileceğini söyledi ve içişlerinin soruna nerede müdahale edebileceğinin toplantıda araştırıldığını söyleyerek şu açıklamayı yaptı:

"İçişleri Bakanlığı'nın konuya müdahalesi, bize herhangi bir ihbar olduğunda başlıyor. Bu durumda yetkililer ya tutukluyor ya da kanuni boşluklardan dolayı serbest bırakıyorlar. Yasalarımızda önemli boşluklar var. Örneğin sahil güvenlik yetkilimiz, kıyılarımızda nerelerde dalınıp nerelerde dalınmayacağına ilişkin bir harita çıkartılmadığı için nerelerin daha iyi korunması gerektiği konusunda daha başarılı çalışma yapamadıklarını söylüyorlar. Bu toplantıda şuna karar verdik: Valilerimiz artık ihbar beklememeli. Konuya bizzat girebilmelidirler. Çünkü, valiler aynı zamanda mülki idarenin ve de siyasi iradenin, yani hem devletin hem de hükümetin temsilcileridirler. Bu durumda valiler, bu yetkilerini yasal boşluklar da giderilerek daha iyi kullanmaya başlayacaklardır. Bakanlığımız dışında kalan sorunun öteki boyutlarını görüşmek üzere önümüzdeki günlerde Kültür ve Turizm Bakanlığı, Adalet, Dışiş-

leri ve Maliye Bakanlığı yetkililerini ya ayrı ayrı ya da zirvede bir toplantıya çağıracağım. İlgili bakanlar ve yetkililerin katılacağı bu toplantıda, kendilerinden bazı önemli ricalarım olacak."

Önlemler

Antalya'daki valiler toplantısında eski eser kaçakçılığının önüne geçmek için alınacak çeşitli önlemler de saptandı. Edinilen bilgilere göre bu önlemler şöyle:

1. Personel eğitimi: (a) Emniyette arkeoloji eğitimi görmüş genç polisler alınacak. b) Halen bu konuyla uğraşan polisler arkeolojik eğitimden geçirilecek. c) Eski eser kaçakçılığı konusunda hassasiyeti bulunan iller, uzman personel ile takviye edilecek.

2. Özel koruma: SİT alanları, ören yerleri ve müzelerdeki eğitim-siz bekçilik sistemi yerine 2495 sayılı yasa ile banka ve özel kuruluşlara tanınan özel polislik sistemi getirilecek, bu personel çeşitli taşıt ve haberleşme araçları ile donatılacak.

3. Dedektöre yasak: Define arama işlerinde kullanılan her türlü elektronik metal dedektörler kontrol altına alınarak, alım ve satımı bazı yasaklamalar içine sokulacak.

4. Sorumluluk dağıtılacak: Kültür Bakanlığı'nın denetiminden uzak, korunması güç yerlerin bakımı ve korunması il özel idarelerinin sorumluluğuna alınacak.

5. İkramiye: Eski eser kaçakçılığında başarı sağlayan personele günün koşullarına uygun ikramiyeler verilecek.

6. Cezalar artacak: Eski eser kaçakçılık cezaları, günün koşullarına göre arttırılacak.

7. Yeni şartlar: Define aramaları yeni koşullara bağlanacak.

8. Dalgıçlar: Karasularımızdaki sportif ve turistik dalışlara düzenleme getirilecek.

9. İnşaatçılar: Belediyeler, Karayolları, Köy Hizmetleri ve DSİ gibi hafriyat ve inşaat alanlarında faaliyet gösteren kuruluşların bu konuda duyarlı hale getirilmeleri sağlanacak.

10. İfade: Yasadışı olarak yurtdışına kaçırılan kültür varlıklarının iadesi ve bunların izlenmesine ağırlık verilecek.